

הידושין פב

ושאר כל אומנות אינן כן כשאדם בא לידי חולי או לידי זקנה או לידי יסורין ואינו יכול לעסוק במלאכתו הרי הוא מת ברעב. אבל התורה אינה כן. שאפילו שאינו יכול לעסוק בה, אלא משמרתו מכל רע בנערותו ונותנת לו אחרית ותקוה בזקנותו. בנערותו מהו אומר? וקוי ה' יחליפו כח. בזקנותו מהו אומר? עוד ינובון בשיבה. וכן הוא אומר באברהם אבינו ואברהם זקן וה' ברך את אברהם בכל מצינו שעשה אברהם אבינו את כל התורה כולה עד שלא ניתנה שנאמר עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתו מצותי חוקותי ותורותי:

גמרא

תנו רבנן כל שעסקיו עם הנשים סורו רע, מנהגו רע ולכן קרבתו רע (למי שמתקרב אליו), שרע לאדם להתיידד אתו כיוון שע"ז יתרגל לבוא אל ביתו ויהיה עסקו עם הנשים, כגון הצורפים שעושים לנשים שירין, נזמים וטבעות, והסריקים סוקר בגדים לנשים, והנקורות מנקר ריחים של יד שנשים טוחנות בהם, והרוכלין מוכר קישוטי בשמים לנשים, והגרדיים והספרים בשביל בניהן, והכובסים, והגרע אומן שמקיז דם כל שם שמגרע את הדם, והבלן מחמם מרחצאות, והבורסקי מעבד לנשים עורות ללבוש ונעול: אין מעמידים מהם לא מלך ולא כהן גדול - לא משום דפסילי אלא משום דזיל אומנותיהו. תנו רבנן עשרה דברים נאמרו בגרע:

- (1)מהלך על צידו, (2) ורוחו גסה, (3)ונתלה ויושב, שאינו יושב אלא א"כ נסמך או לאחריו או על צידו דרך גאווה – שלושם משום גאווה, שיועע שהבריות צריכים לו.
- (4)ועינו צרה להוציא ממונו, שמלומד לאכול אצל המקיזין שמביאים אוכל ולא משלו, (5) ועינו רעה, שנותן עינו על הבראים שיחלו ויצטרכו לו, (6) אוכל הרבה שאוכל אצל הרבה אנשים, (7)ומוציא קימנא, שמתוך שאוכל מאכל של בריאים שממעטים את הזבל, (8)וחשוד על העריות, שמתעסק עם נשים, (9)ועל הגזל, שהנשים גוזלות מבעליהם ונותנות לו, (10)ועל שפיכות דמים, לפעמים שופך דם בפחות מרביעית.

[עד כאן דף פב עמוד א]

דרש בר קפרא לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה.

מאי היא? אמר רב יהודה מחטא דתלמיתא מחט תלמים, רקמה, שעושה כמו התלמים בשדה.

תניא רבי אומר אין לך אומנות שעוברת מן העולם בין נקיה ובין מאוסה שיש בה צורך, ואם לא ילמד זה ילמד זה. אך:

אשרי מי שרואה את הוריו באומנות מעולה.

ואי לו למי שרואה את הוריו באומנות פגומה.

אי אפשר לעולם בלא בסם בשמים ובלא בורסקי:

אשרי מי שאומנותו בסם.

ואוי לו מי שאומנותו בורסקי.

אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות:

אשרי מי שבניו זכרים.

ואוי לו למי שבניו נקיבות.

ר"מ אומר לעולם ילמד אדם לבנו אומנות נקיה וקלה ויבקש רחמים למי שהעושר והנכסים שלו שאין עניות מן האומנות ואין עשירות מן האומנות אלא למי שהעושר שלו שנאמר לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות:

[משנה] ר"ש בן אלעזר אומר אם ראית מימך

תניא ר"ש בן אלעזר אומר מימי לא ראיתי צבי קייץ מייבש קציעות השדה וארי סבל ושוועל חנוני והם מתפרנסים שלא בצער. והם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני?!

מה אלו שלא נבראו אלא לשמשני מתפרנסים שלא בצער ואני שנבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער?!

אלא שהרעותי את מעשי וקיפחתי את פרנסתי שנאמר עונותיכם הטו:

מתניתין

לא ילמד אדם רווק פנוי סופרים להיות מלמד תינוקות, ולא תלמד אשה סופרים. רבי אלעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד סופרים.

ר' יהודה אומר לא ירעה רווק בהמה שלא יתאוה לה, ולא יישנו שני רווקין בטלית אחת שלא יבאו למשכב זכור.

וחכמים מתירים שלא נחשדו במשכב זכור ובהמה.

גמרא

[משנה] לא ילמד רווק סופרים

מאי טעמא?

אילימא משום שחשודים על המשכב זכור עם ינוקי.

והתניא אמרו לו לר' יהודה, שאסר במשנה לישון בטלית אחד, לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה?

(מסקנה) אלא רווק משום אמהתא אימותיהם דינוקי שמצויות אצלו להביאם לבית ספר, אשה משום אבהתא דינוקי.

[משנה] ר' אלעזר אומר אף מי שאין לו אשה לא ילמד

איבעיא להו:

מי שאין לו אשה כלל ומוסיף על תנא קמא המתיר אם כבר נשאת או דלמא בשאינה שרויה אצלו.

תא שמע אף מי שיש לו ואינה שרויה אצלו לא ילמד סופרים.

[משנה] ר' יהודה אומר לא ירעה כו'

תניא אמרו לו לרבי יהודה לא נחשדו ישראל על משכב זכור ולא על הבהמה:

מתניתין

כל שעסקיו עם הנשים, שפרנסתו נעשית לנשים, לא יתיחד עם הנשים אפילו עם שלושה ויותר נשים, ששאר אנשים מותרים בהם, הוא אסור.

א. ולא ילמד אדם את בנו אומנות הנשים.

ב. רבי מאיר אומר לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה ויתפלל למי שהעושר והנכסים שלו שאין אומנות שאין בה עניות ועשירות, שלא עניות מן האומנות ולא עשירות מן האומנות, אלא הכל לפי זכותו.

ג. רבי שמעון בן אלעזר אומר ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות?! והן מתפרנסין שלא בצער?! והלא לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני אינו דין שאתפרנס שלא בצער?! אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי.

ד. אבא גוריין איש צדיין אומר משום אבא גוריא לא ילמד אדם את בנו:

להלן מספר אומנויות שבעלי אומנותם היו גזלנים, שלוקחים עצים ופירות משדות אחרים, ועוד שנשכרים לאחרים ועוברים על תנאם.

חמר גמל קדר ספן רועה וחנוני מלומד באונאה להטיל מים ביין, וצורות בחיטים. שאומנותן אומנות ליסטים.

רבי יהודה אומר משמו של אבא גוריא:

החמרין רובן רשעים מפני הגזל.

והגמלין רובן כשרין שפורשים למדברות למקום גדודי חיות וליסטין ויראים לנפשם ומשברים לבם למקום.

הספנין רובן חסידים שפורשים למקום סכנה ותמיד הם ברעדה יותר מן הגמלין.

טוב שברופאים לגיהנם שאינו ירא מהחולי ומאכל בריאים, ואינו משבר את לבו למקום, פעמים הורג נפשות ועוד שיש בידו לרפאות ואינו מרפא.

והכשר שבטבחים שותפו של עמלק שספיקי טרפות באות על ידו, וחס על ממונו, ומאכילם.

ה. רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה שאדם אוכל משכרה בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא.

לעלוי נשמת
דינה ליבא בת עטל ז"ל
עובדיה חיים בן רחל ז"ל
תנצב"ה

א"ר יוסי בר' חנינא אין דברי תורה מתקיימין
אלא במי שמעמיד עצמו ערום עליהן
(שמערים שיתקיים תורתו) שנאמר
{משלי ח} אני חכמה שכנתי ערמה (סוטה כא:)

הידושין פב

דברי רבי נהוראי

תניא רבי נהוראי אומר מניח אני כל אומנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא
תורה שכל אומנות שבעולם אין עומדת לו אלא בימי ילדותו אבל בימי זקנותו
הרי הוא מוטל ברעב .
אבל תורה אינה כן, עומדת לו לאדם בעת ילדותו ונותנת לו אחרית ותקוה בעת
זקנותו: כדלהלן:
בעת ילדותו מהו אומר וקוי ה' יחליפו כח יעלו אבר כנשרים .
בזקנותו מהו אומר עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו:

הדרן עלך עשרה יוחסין וסליקא לה מסכת קידושין